

סימן קא

תנאי חתיכה הראויה להתכבד שאינה בטילה

משנה חולין צו: – חתיכה של נבלה... שנתבשלה עם החתיכות בזמן שמכירן בנותן טעם ואם לאו כולן אסורות.

חולין ק: – ותבטיל ברובא הניחא למאן דאמר כל שדרכו לימנות שנינו אלא למייד את שדרכו לימנות שנינו מאי איכא למימר שאני חתיכה הואיל וראויה להתכבד בה לפני האורחים.

שו"ע א: חתיכה הראויה להתכבד דינה כבריה דאפילו באלף לא בטלה. ואפילו אם היא אסורה בהנאה¹ כיון שאם תתבטל היתה מותרת וראויה להתכבד. **רמ"א:** ואפילו אינה אסורה רק מדרבנן אינה בטילה. ואם הוא ספק אם היא ראויה להתכבד או לא אזלין לקולא אפילו היא אסורה מדאורייתא.

תנאים כדי להיחשב לחתיכה הראויה להתכבד:

(1) אסורה מחמת עצמה

שו"ע ב: אין לה דין חתיכה הראויה להתכבד אא"כ איסורה מחמת עצמה כגון נבילה ובשר בחלב. אבל אם נאסרה מחמת שקבלה טעם מאיסור ולא היה בה ששים לבטלו אפילו למי שסובר חתיכה עצמה נעשית נבילה אין לה דין חתיכה הראויה להתכבד. **רמ"א:** ואפילו חתיכה שלא נמלחה בטלה דאין איסורה מחמת עצמה רק מחמת דם הבלוע בה. כל חתיכה שלא נאסרה רק כדי קליפה בטלה דהרי הקליפה אינה ראויה להתכבד.

המקור: סברת הראשונים (רא"ש, רשב"א, ר"ן ועוד), שהרי אין האיסור הבלוע ראוי להתכבד.²

(2) שיהא שיעור הראוי לתת לפני האורחים

שו"ע ג: חתיכה גדולה יותר מדאי לא חשיבה ראויה להתכבד שאין דרך ליתן לפני האורח... חתיכה גדולה יותר מדאי.

¹ לדעת הרמ"ף כל שאין החתיכה מאיסורי הנאה או אע"פ שהיא ראויה להתכבד – בטלה, אך לדעת רמב"ם, רא"ש וכל הפוסקים גם מה שלא אסור בהנאה (אלא רק באכילה) אם ראוי להתכבד אז לא בטל.

² אך בשר בחלב נחשב כאיסורו מחמת עצמו כי ע"י החיבור יחד נאסרו וע"כ נחשבים מעתה כגוף אחד של איסור (החתיכה עצמה נעשית נבלה).

(3) מחוסר מעשה

רשב"א, ר"ן: דבר שמחוסר מעשה (כגון תרנגולת בנוצתה ובשר חי וכבש שלם וכדו') אינו נחשב ראוי להתכבד **ובטל**.

רא"ש: לא נאמר ראויה להתכבד אלא לענין השיעור אבל לא לענין מחוסר מעשה.

שו"ע ג פסק כרשב"א ור"ן. (תרנגולת בנוצתה... **בטלה**... ויש חולקים)

רמ"א פסק שנוהגין כרא"ש, אך במחוסר מעשה גדול (כמו תרנגולת בנוצתה) כן בטל (כדעת ש"ד).³

(4) השפעת המקום והזמן וכו'

צריך שיהא דבר שראוי להתכבד לפני האורחים, וזה תלוי לפי המקום והזמן ולפי ראות עיני המורה. (שו"ע ג-ה, ש"ד, ט"ז)

(5) שלם

שו"ע ו: הא דבריה וחתיכה הראויה להתכבד לא בטלי דוקא בעודם שלימים.

ש"ך: הא דבטל אם נתרסק היינו שלא נשאר שם דבר חשוב, אבל אם נשאר חתיכה הראויה להתכבד אע"ג דבטיל מטעם בריה מ"מ עדיין חשוב ואינו בטל מטעם חתיכה הראויה להתכבד.

(6) שיהא ניכר קודם שנתערב

או"ה: צריך שיהיה ניכר קודם שנתערב, כמו בדבר שיש לו מתירין.

תנאים ודינים נוספים:

- **שפ"ד, נו"ב**: מה שראויה לגוי לא מיקרי חתיכה הראויה להתכבד.
- **שפ"ד**: בחתיכה הראויה להתכבד אזלינן בתר בתרא, דהיינו אם לאחר הביטול תהיה ראויה להתכבד אף שעתה אין ראויה להתכבד אין בטילה. אך נראה שאזלינן נמי בתר השתא.
- **שפ"ד**: מתוס' ורא"ש משמע אף שאין ראוי לכל העולם ראויה להתכבד מיקרי, ומהרשב"א משמע דכל שאין ראוי להתכבד לכל האורחים – לאו ראוי להתכבד מיקרי, ובודאי אורח גוי לחוד לא מיקרי ראויה להתכבד ואפשר כו"ע מודים בזה.
- **פמ"ג**: חתיכה הראויה להתכבד - לא אוסר בפליטתו (=טעמו בטל).

³ ש"ך, ב"ח: מחוסר תיקון גדול כל כך לא הוי נמי דבר שבמנין, ודלא כת"ח.